

JŪRAS TELPISKAIS PLĀNOJUMS LATVIJAS REPUBLIKAS TERITORĪĻAJIEM UN EKSKLUZĪVĀS EKONOMISKĀS ZONAS ŪDEŅIEM

Jūras telpiskais plānojums un vides pārskats

Precizētā redakcija

Kristīna Veidemane & Anda Ruskule

Baltijas Vides Forums

13.05.2016

JŪRAS
TELPISKAIS
PLĀNOJUMS

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Jūras telpiskais plānojums

nacionālā līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas noteiks jūras izmantošanu turpmākajos 12 gados.

Paskaidrojuma raksts

Vides un dabas
vērtības un resursi
Ekosistēmu
pakalpojumi
Saimnieciskā darbība
Valsts drošība
Tendences

Stratēģiskā daļa

Jūras izmantošanas
ilgtermiņa attīstības
redzējums
Stratēģiskie mērķi
un uzdevumi
Vadlīnijas

Atļautās izmantošanas pamatojums un apraksts

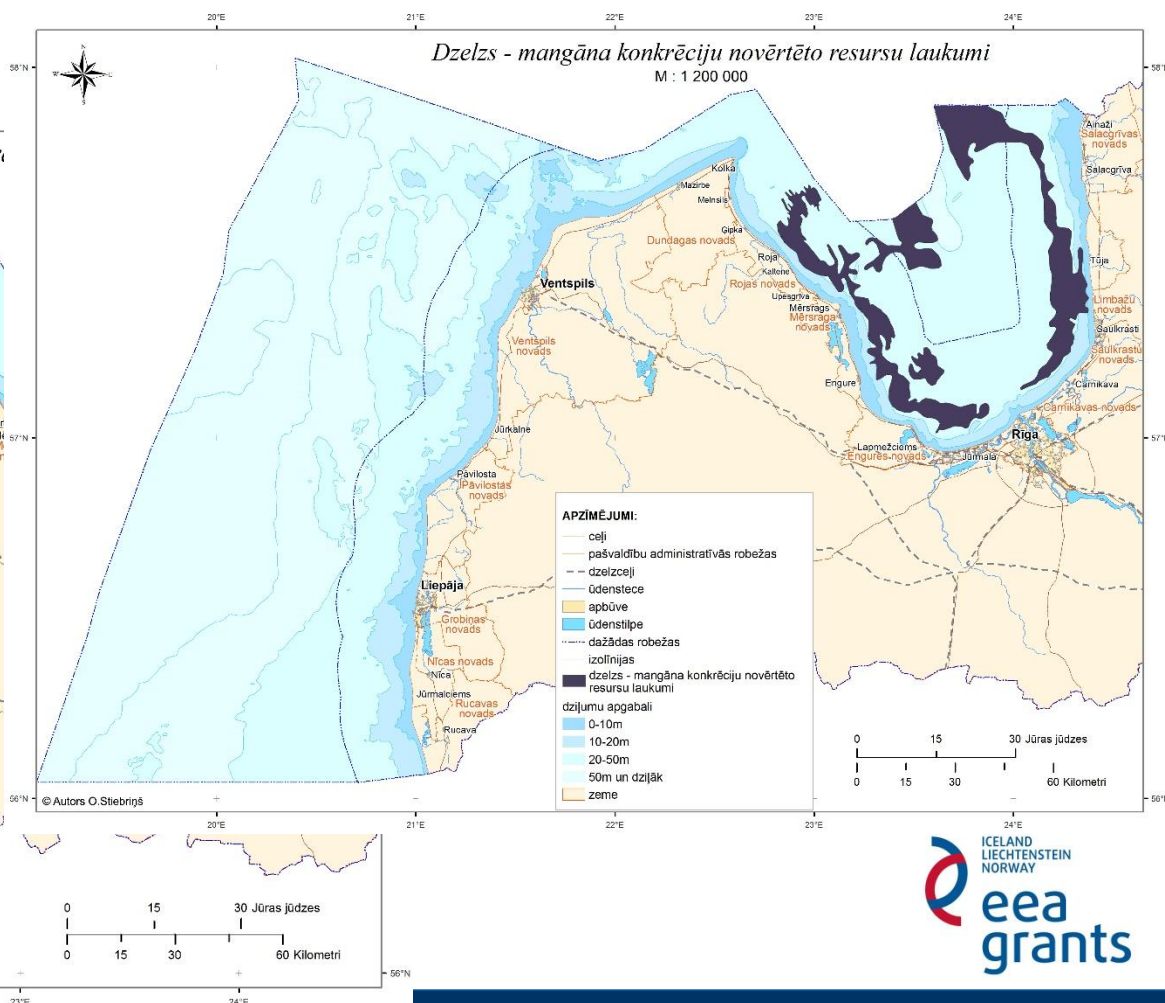
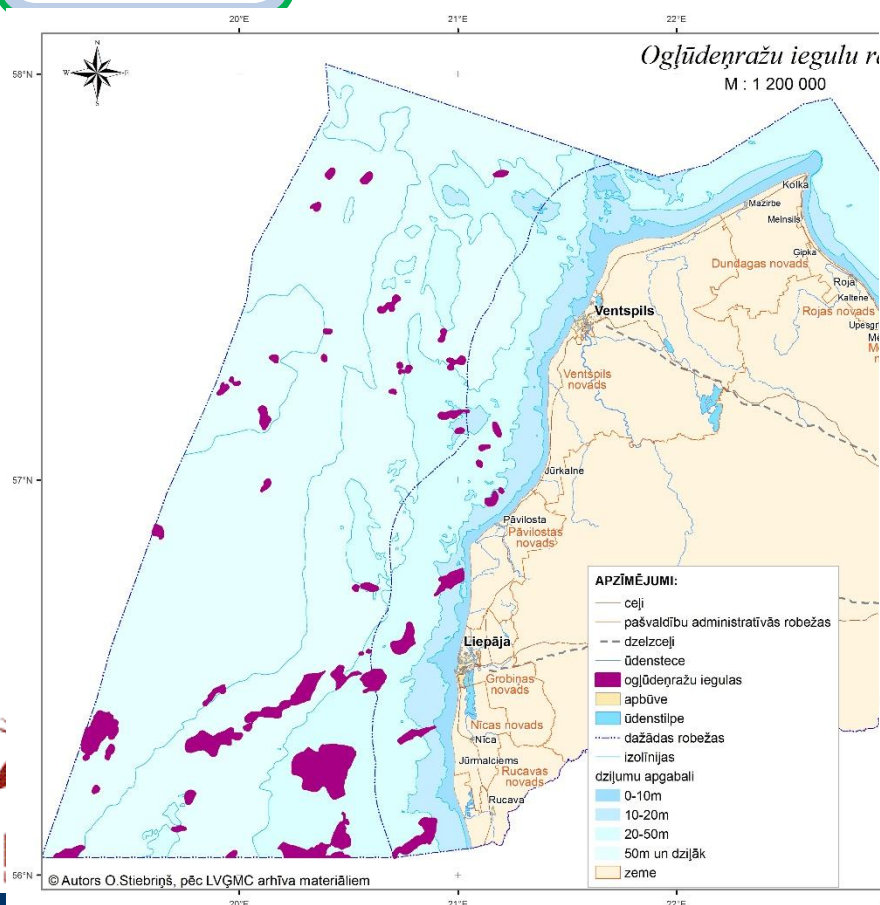
Scenāriji
Atļautās
izmantošanas kritēriji
Kategorijas un veidi
Sociālekonomiskais,
pārrobežu
novērtējums

Grafiskā daļa & ģeotelpiskā datu bāze

Esošā situācija
Atļautā
izmantošana
Tematiskās kartes

Paskaidrojuma raksts

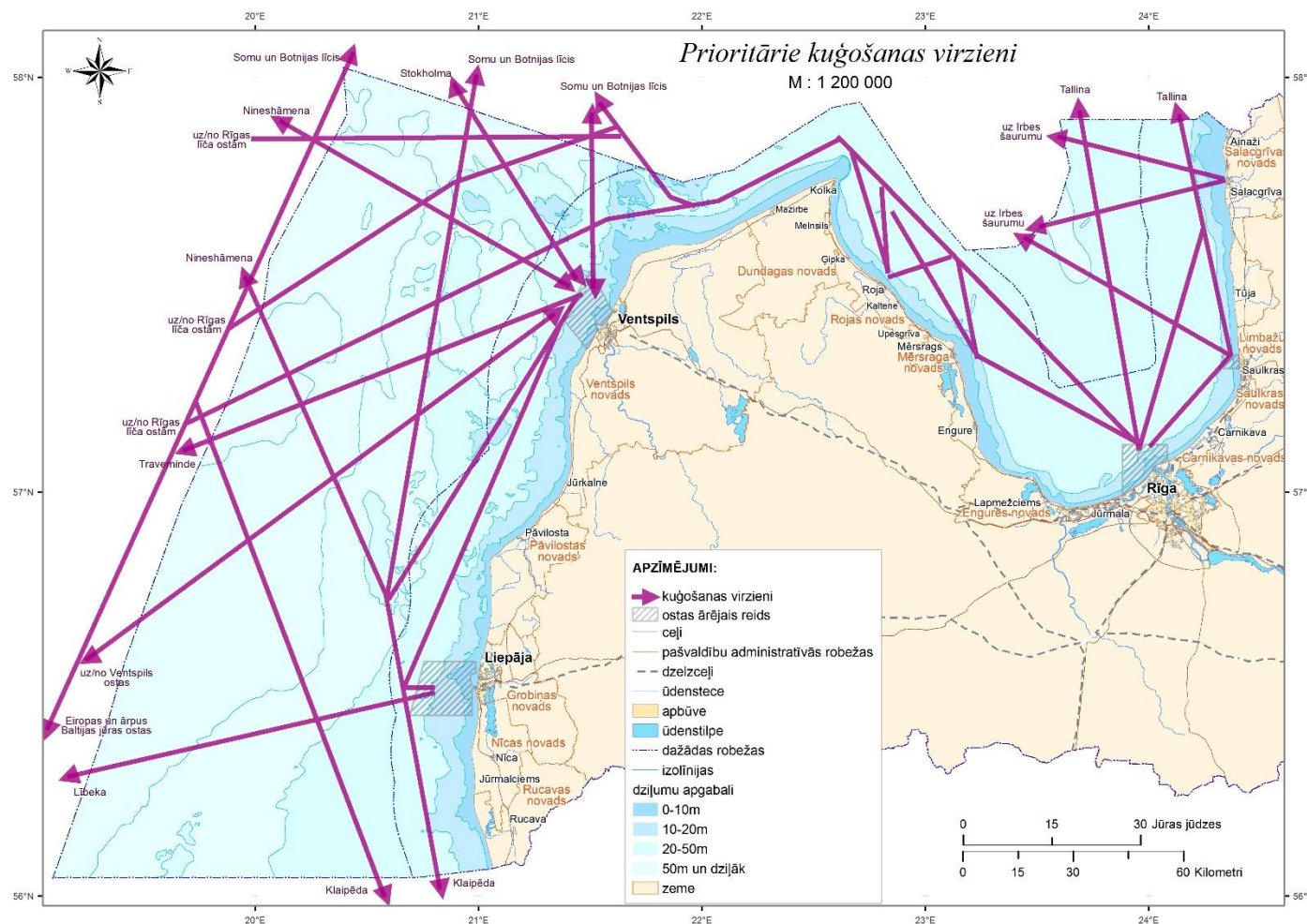
- Derīgie izrakteņi: ogļūdeņražu iegulas Baltijas jūrā; Dzelzs-
mangāna konkrēcijas un dziednieciskās dūņas Rīgas līcī

Paskaidrojuma raksts

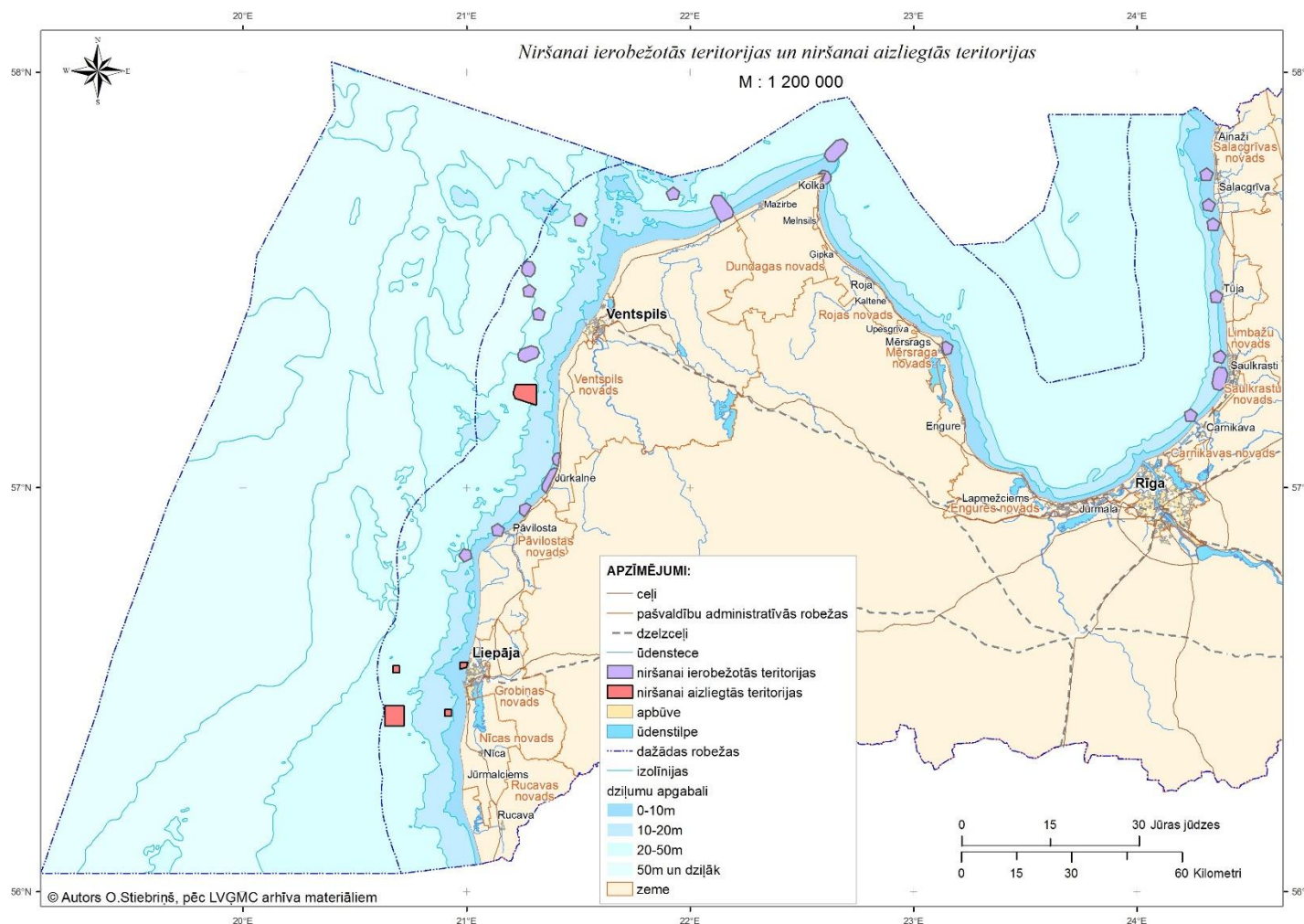
• Kuģošanas virzieni

Zemūdens mantojums

- Niršanas ierobežojumi un aizliegumi (01.03.2016, MK 117)

Klimata pārmaiņas (I)

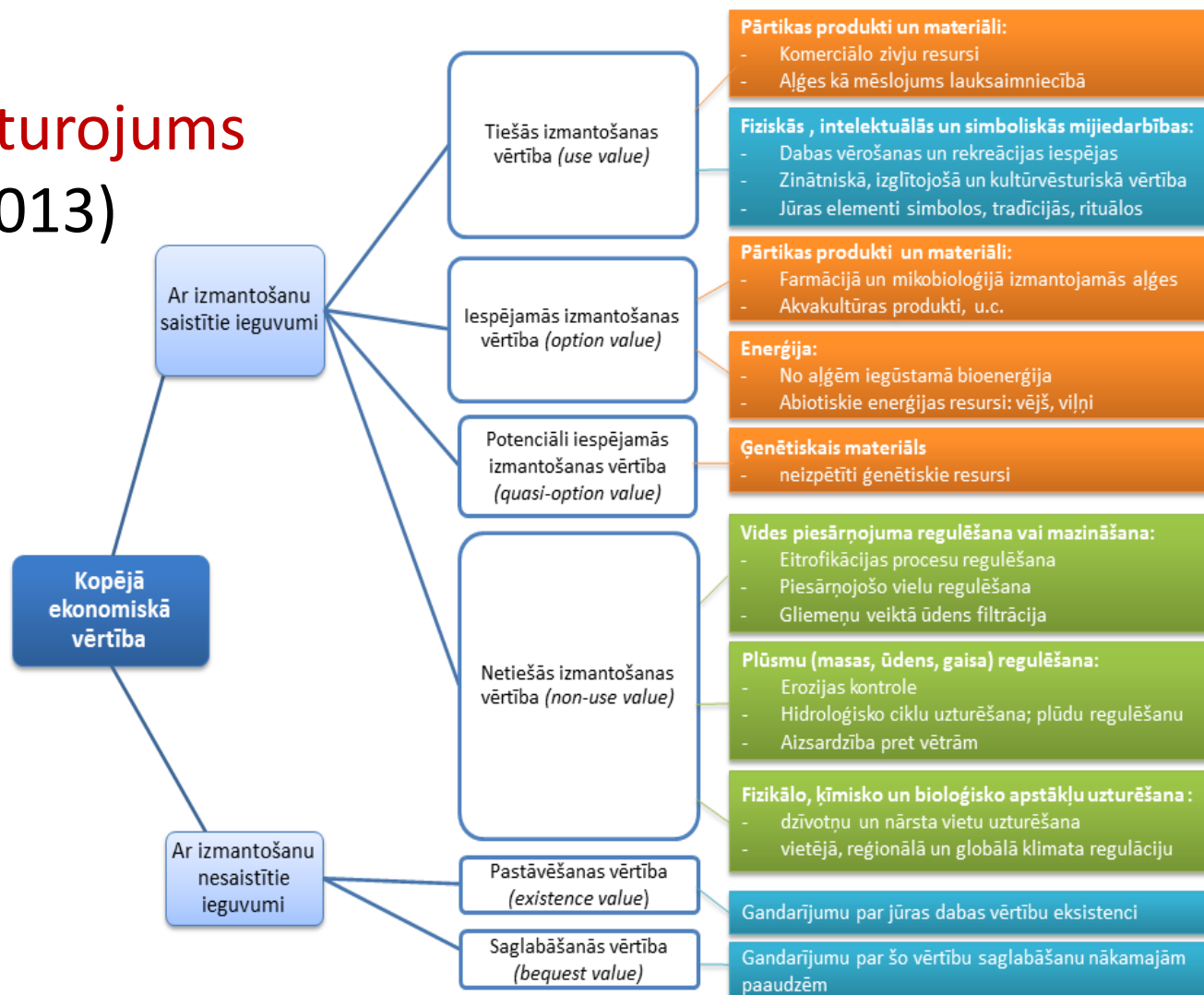
- Klimatu pārmaiņu ietekme uz jūras izmantošanu
 - uz barības vielu elementu apriti ⇒ pastiprinās eitifikāciju
 - uz ūdens temperatūru un biotopiem ⇒ pastiprinās zilaļģu „ziedēšanu”
 - uz aizsargājamo sugu izplatību un aizsardzību ⇒ būs nepieciešams pārvērtēt esošās aizsargājamo jūras teritoriju AJT robežas, sugu populāciju stāvokli
 - uz atsevišķu zivju krājuma attīstību ⇒ tipisko jūras zivju sugu dzīvotņu daudzums Baltijas jūrā samazināsies; pieaugs saldūdens zivju sugu īpatsvars;

Klimata pārmaiņas (II)

- Klimatu pārmaiņu ietekme uz jūras izmantošanu
 - Jūras līmeņa celšanās $\Rightarrow$ ar samērā lielu nenoteiktību, 40–45 cm
 - Garkrasta sanešu plūsma $\Rightarrow$ vētras kļūst spēcīgākas un krasta procesi aktīvāki; intensīvāk akumulācija un noskalošanās;
 - Krasta erozijas procesu attīstība $\Rightarrow$ 2023.g. 0.5-3m/gadā

Ekosistēmu pakalpojumi

- Jūras ekosistēmas pakalpojumu raksturojums pēc CICES v4.3 (2013) klasifikācijas

Ekosistēmu pakalpojumi

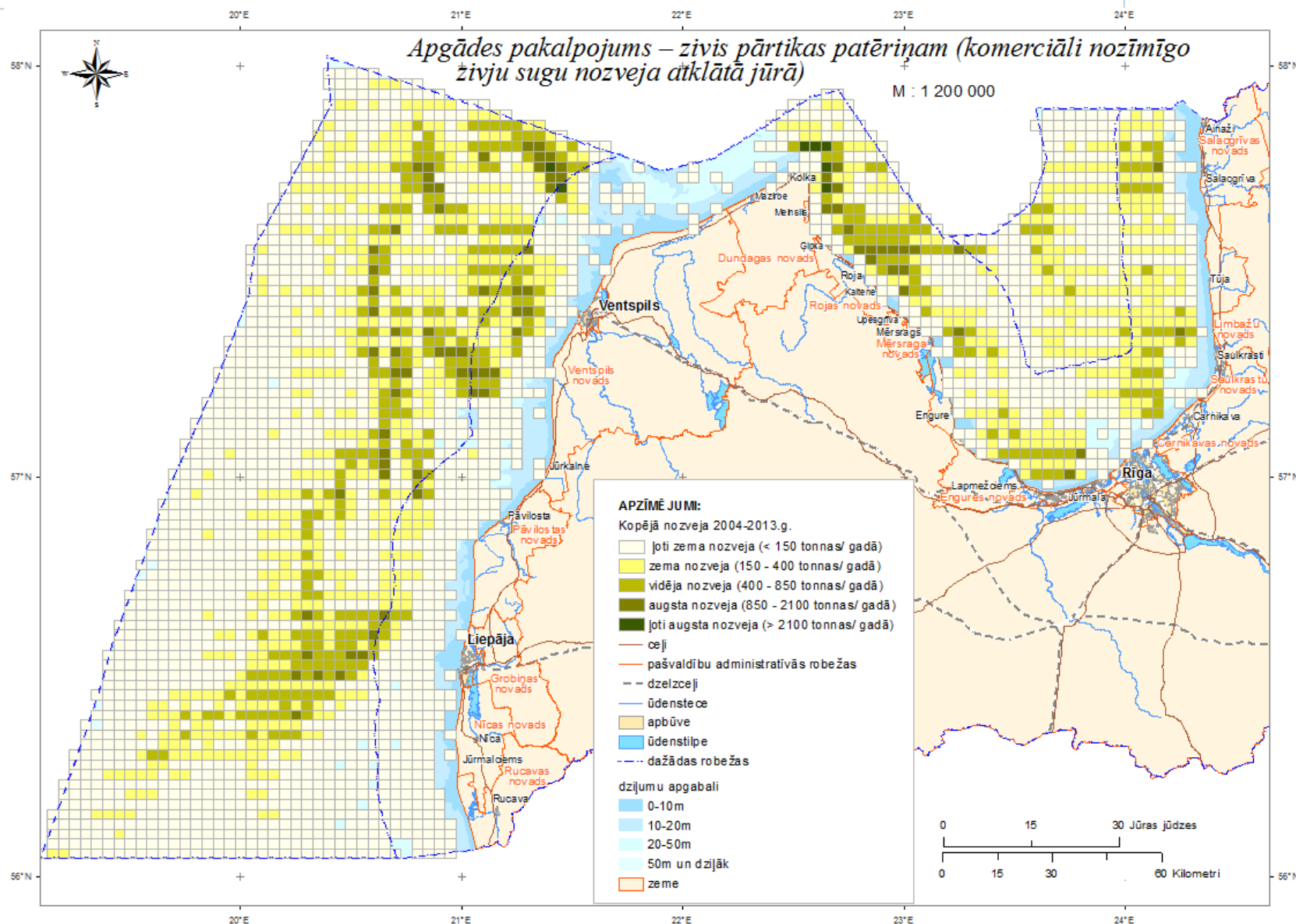
9 Jūras ekosistēmas pakalpojumu kartēšana:

- **Apgādes pakalpojumi** – balstoties uz uzskaites un apsekojumu datiem:
 - zivis pārtikas patēriņam : komerciāli nozīmīgo zivju sugu (brētliņu, reņģu, mencas un plekstes) kopējo nozveju
 - aļģes un to produkti: *Furcellaria lumbricalis* audzes
- **Vidi regulējošie pakalpojumi** – balstoties uz ekspertu vērtējumu
 - Eitrofikācijas procesu regulēšana: denitrifikācija
 - Eitrofikācijas procesu regulēšana: apglabāšana
 - Piesārņojošo vielu regulēšana: apglabāšana
 - Gliemeņu veiktā ūdens filtrācija
 - Nārsta vietu un dzīvotņu uzturēšana
 - Oglekļa piesaiste: apglabāšana
- **Kultūras pakalpojumi** – balstoties uz apsekojumiem dabā un eksperta vērtējumu
 - Jūras tūrisma un atpūtas iespējas piekrastē

Ekosistēmu pakalpojumi - zivis

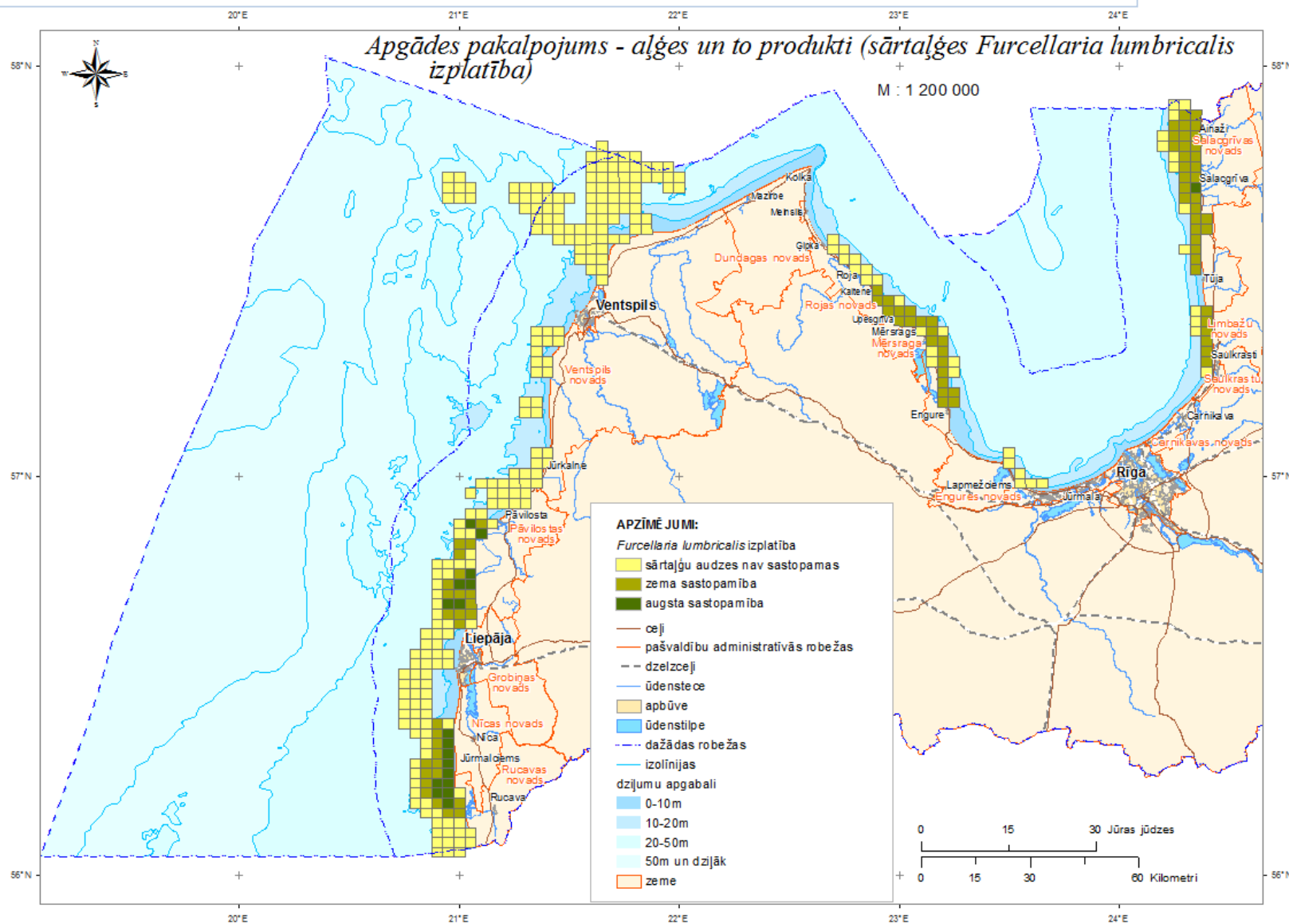
JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

Ekosistēmu pakalpojumi - aļģes

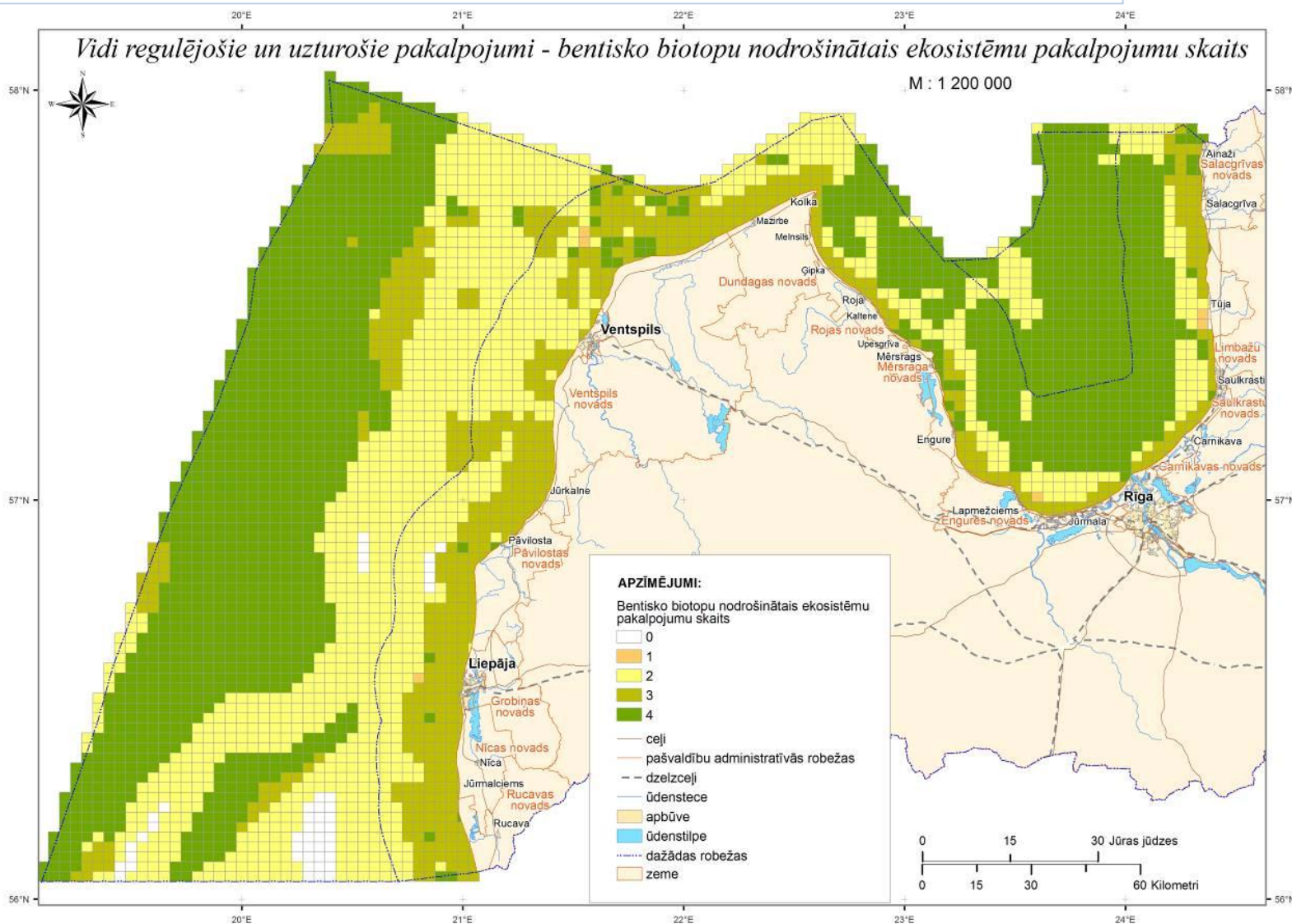
JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

Ekosistēmu pakalpojumi – vidi regulējošie

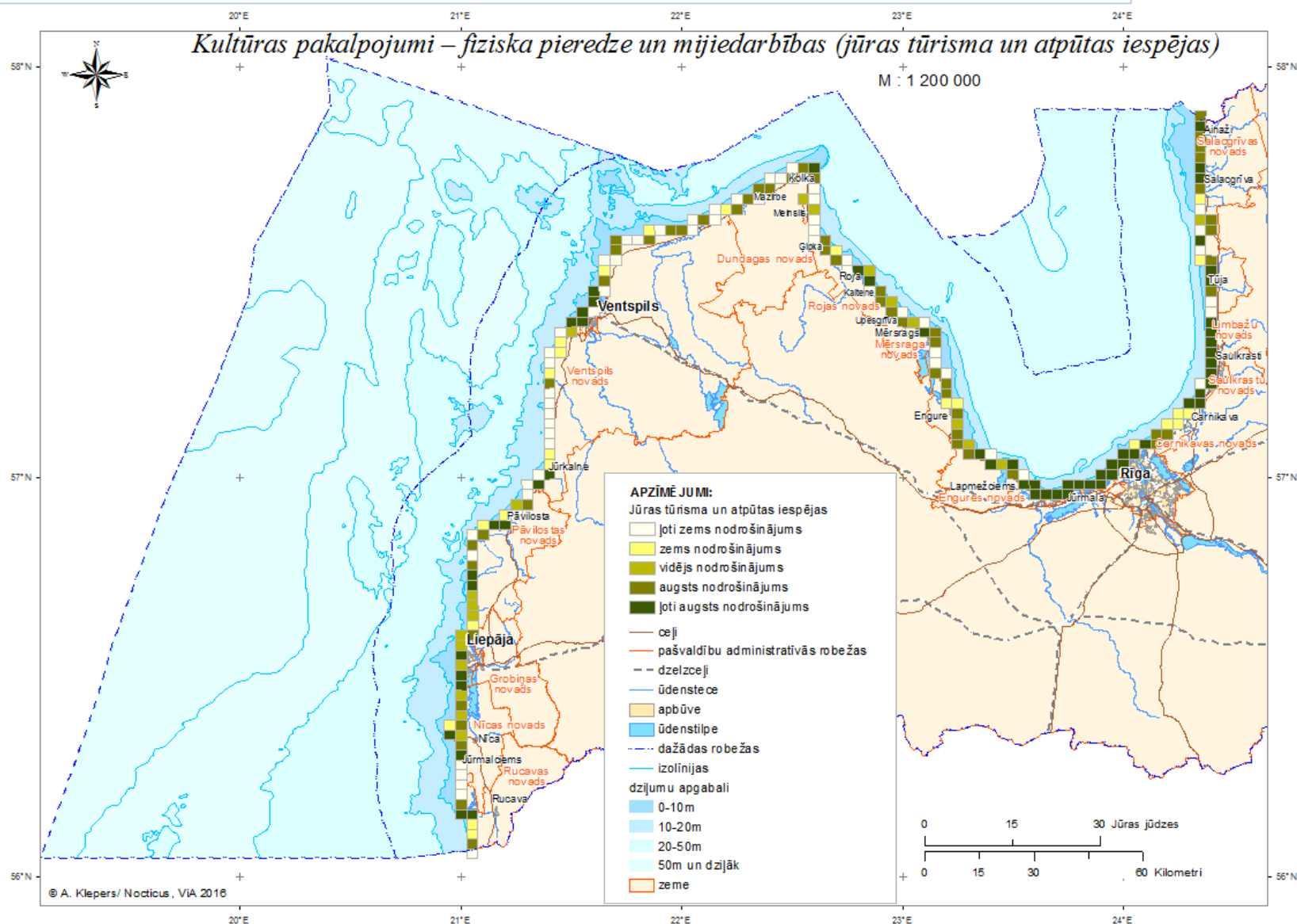
JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

Ekosistēmu pakalpojumi – tūrisms

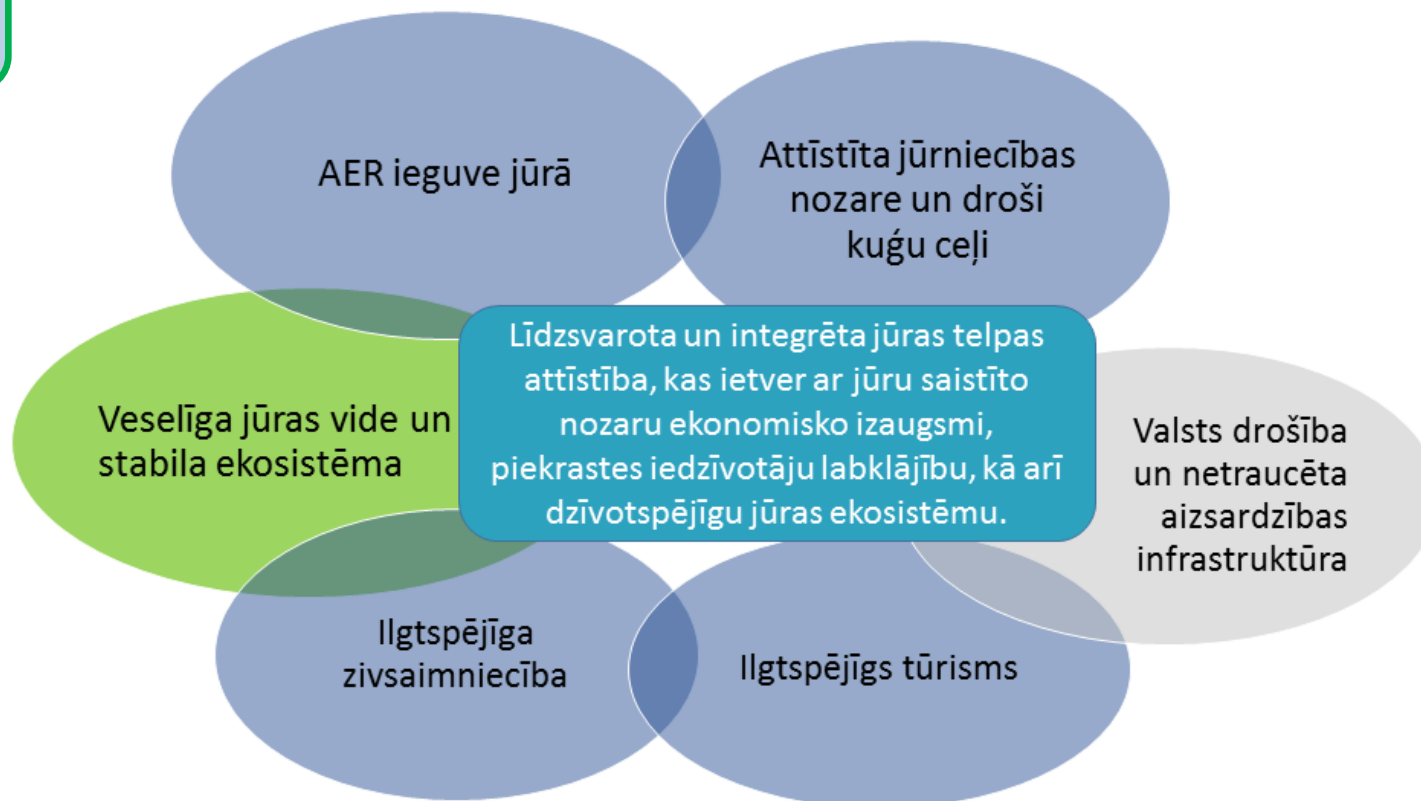
JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

Stratēģiskā daļa

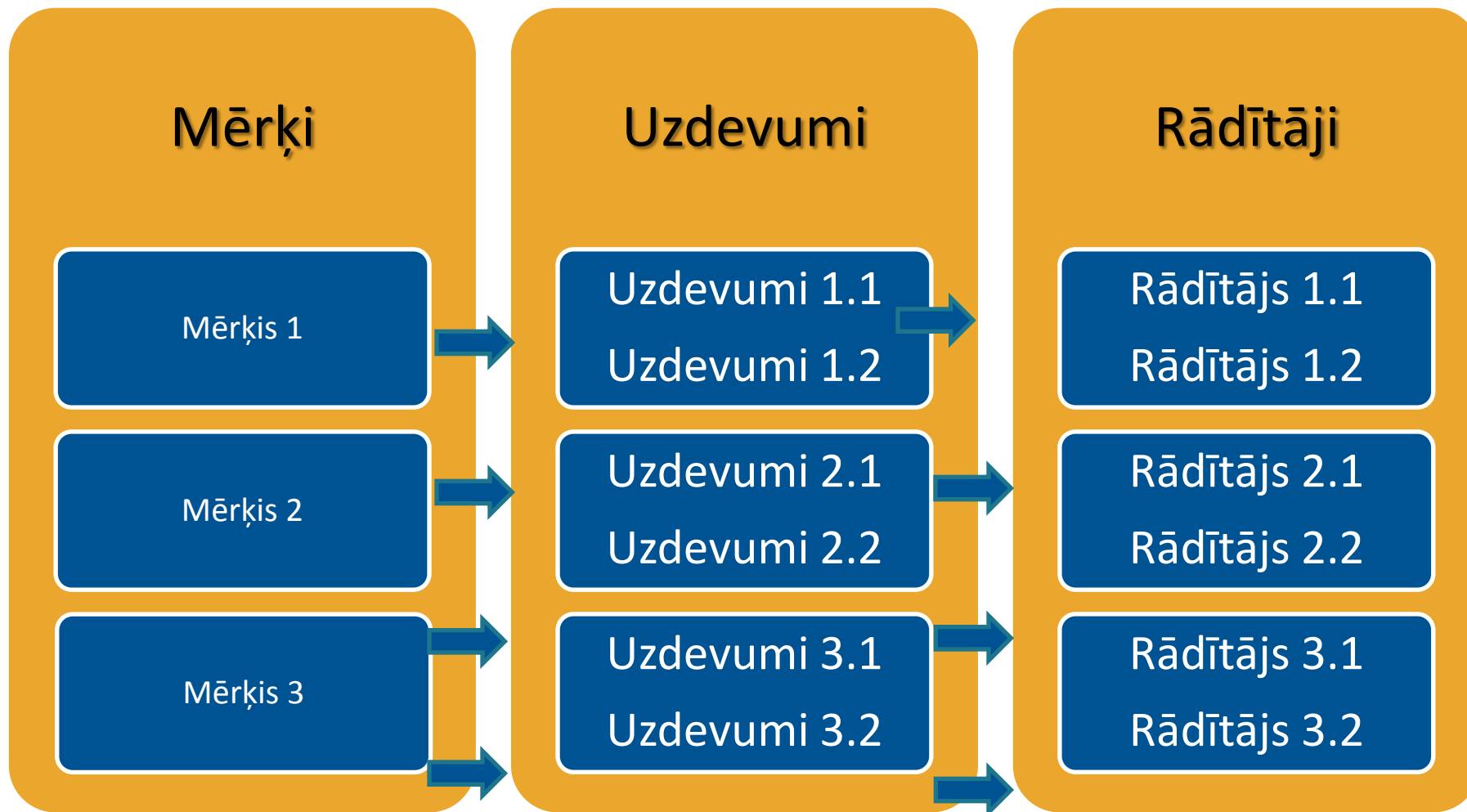
Jūras telpiskā plānojuma virsmērķis ir līdzsvarota un integrēta jūras telpas izmantošana, kas sekmē ar jūru saistīto nozaru ekonomisko izaugsmi, piekrastes iedzīvotāju labklājību, kā arī dzīvotspējīgu jūras ekosistēmu

Stratēģiskā daļa

JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

Jauni uzdevumi (I)

Mērķis 1: Racionāla un līdzsvarota jūras telpas izmantošana (12 uzd.)

- Veikt zinātniskos pētījumus par vides apstākļu piemērotību dažādu akvakultūras sugu audzēšanai jūrā, izvērtējot iespējamos vides riskus un izstrādājot Latvijas apstākļiem piemērotas vides draudzīgas tehnoloģijas.
- Veikt pētījumus par zemes dzīļu resursu pieejamību Baltijas jūras ūdeņos un to iegūšanas tehnoloģijām, kas neradītu būtisku kaitējumu jūras ekosistēmai.

Mērķis 2: Saglabāta jūras ekosistēma (7.uzd)

- Regulāri novērot un novērtēt roņu populācijas stāvokli un tām nozīmīgās teritorijas, kā arī sagatavot sugu aizsardzības un apsaimniekošana plānu

Jauni uzdevumi (II)

Mērķis 3: Integrēta jūras un sauszemes teritoriju izmantošana... (11 uzd)

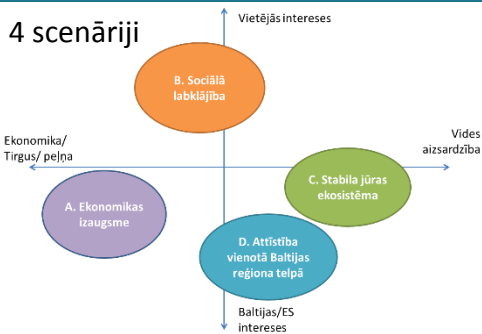
- Veikt pētījumu par garkrasta sanešu plūsmas ietekmi uz krasta eroziju un akumulāciju un sagatavot telpiskus risinājumus (pasākumus) erozijas mazināšanai, t.sk. norādot vietas jūrā, kur būtu pieļaujama smilts iegūšana pludmales piebarošanas darbiem, kā arī vietas, kur būtu veicama pludmales piebarošana, neradot apdraudējumu jūras ekosistēmai.

Vadlīnijas

- **Rekomendācijas jauno jūras izmantošanas veidu teritoriju noteikšanai un attīstībai:**
 - jaunu aizsargājamo jūras teritoriju ierīkošanai
 - vēja un viļņu enerģijas ieguves teritoriju ierīkošanai
 - zemūdens kabeļu ierīkošanai
 - jūras akvakultūras attīstībai un piemērotajām teritorijām
 - jūras tūrismam nozīmīgu teritoriju attīstīšanai
 - ogļūdeņražu izpētei un ieguvei
 - derīgo izrakteņu ieguvei
 - jaunu grunts novietņu ierīkošanai

Atļautā izmantošana

4 scenāriji

Izslēdzošie un
saskaņošanas atļautās
izmantošanas kritēriji

Vides,
sociālekonomiskais un
pārrobežu konteksta
novērtējums

Ilgtermiņa
redzējums, mērķi,
uzdevumi

Jūras atļautās izmantošanas kategorijas:

1. Prioritāro interešu teritorijas
2. Potenciāli attīstāmās teritorijas
3. Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā
4. Vispārējās izmantošanas teritorijas

NOSACĪJUMI DARBĪBĀM

Atļautās izmantošanas kategorijas un nosacījumi

Prioritāro interešu teritorijas

būtiski stratēģiskajā daļā definēto **prioritāro jomu** interešu nodrošināšanai.

rezervētas platības, **izslēdzot** vai **nosakot ierobežojumus** darbībām, kas var radīt traucējumu vai kaitējumu to pastāvēšanai vai attīstībai

Potenciāli attīstāmās teritorijas

potenciāli attīstāmie jūras izmantošanas veidi

piemērotākās platības, neradot būtiskus ierobežojumus citām jūras izmantošanas darbībām.

Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā

ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti

Vispārējās izmantošanas teritorijas - pieļaujami visi izmantošanas veidi, kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi

Scenāriji & klimats

- Scenāriju vides ietekmju novērtējums papildināts ar SEG emisijām

Kritērijs	A	B	C	D
SEG emisijas samazināšana	-1	-2	0	-1
Atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā	1	0	1	1
Vidējā vērtība	-0.5	-0.8	0.75	0.5

- Klimata pārmaiņu radītā ietekme uz scenārijos paredzēto jūras izmantošanas veidu attīstības potenciālu

Kritērijs	A	B	C	D
Vidējās gaisa temperatūras pieaugums (2,6-4,0 C°) un ledustāves ilguma samazināšanās	1	2	-2	1
Nokrišņu dienu skaita palielināšanās	0	-1	-1	0
Kopējā nokrišņu daudzuma palielināšanās (par 8-12 %)	0	-1	-1	0
Ūdens sāļuma samazināšanās	0	-1	-1	-1
Vēja stipruma un vētru biežuma pieaugums	-1	0	0	0
Ūdens līmeņa celšanās	0	0	-1	0
Krasta erozijas pieaugums	-1	-2	-1	-1
Vidējā vērtība	-0.2	-0.3	-1	-0.2

**JŪRAS
TELPIŠKAIS
PLĀNOJUMS**

- Bijušie mīnētie rajoni
- Ogļūdeņražū izpēte
- Ogļūdeņražū ieguve
- Minerālresursu ieguve
- Niršana

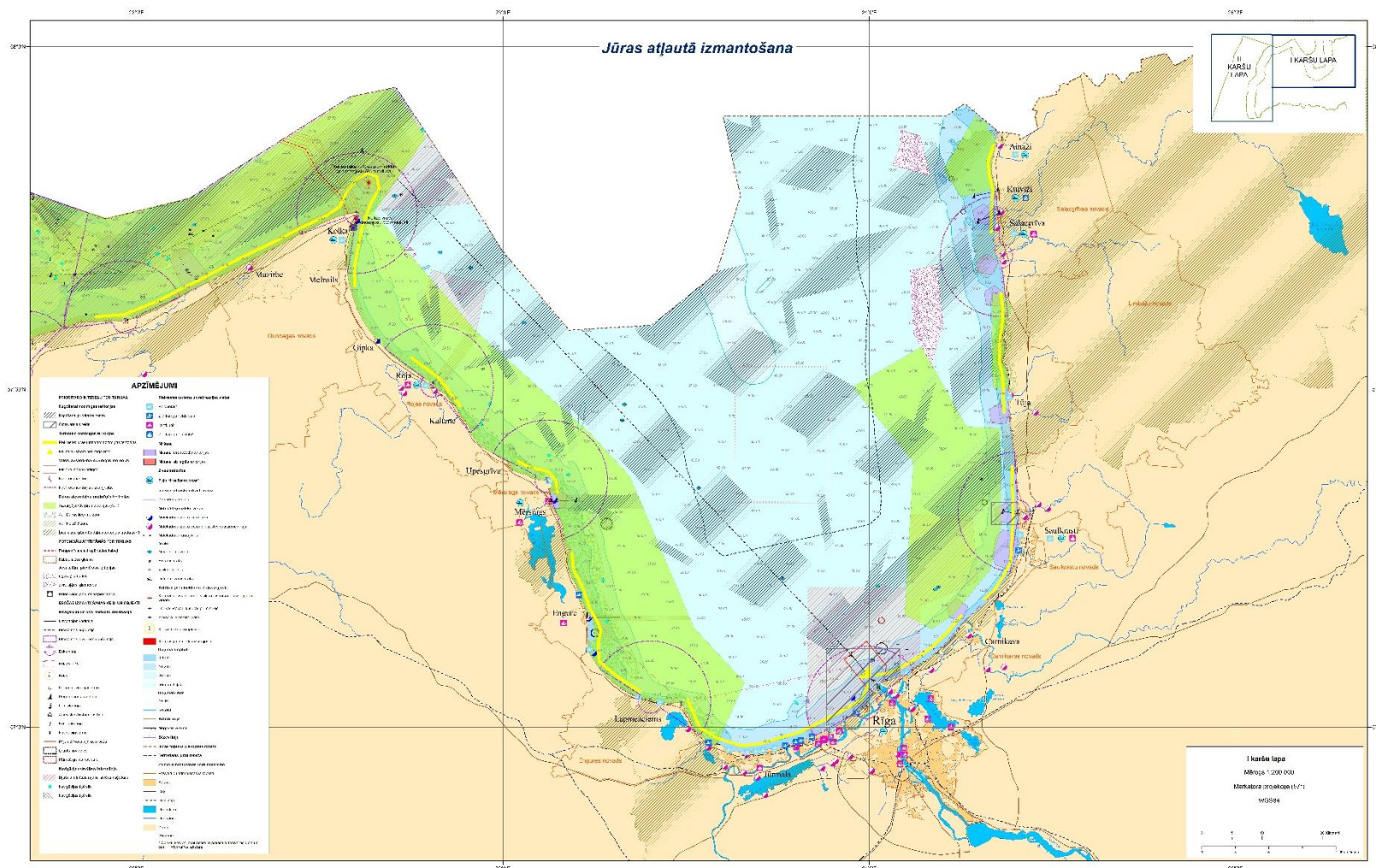
- Atbilstoši papildināti atļautās izmantošanas noteikšanas kritēriji

[illegible]

Atļautās izmantošanas karte

JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

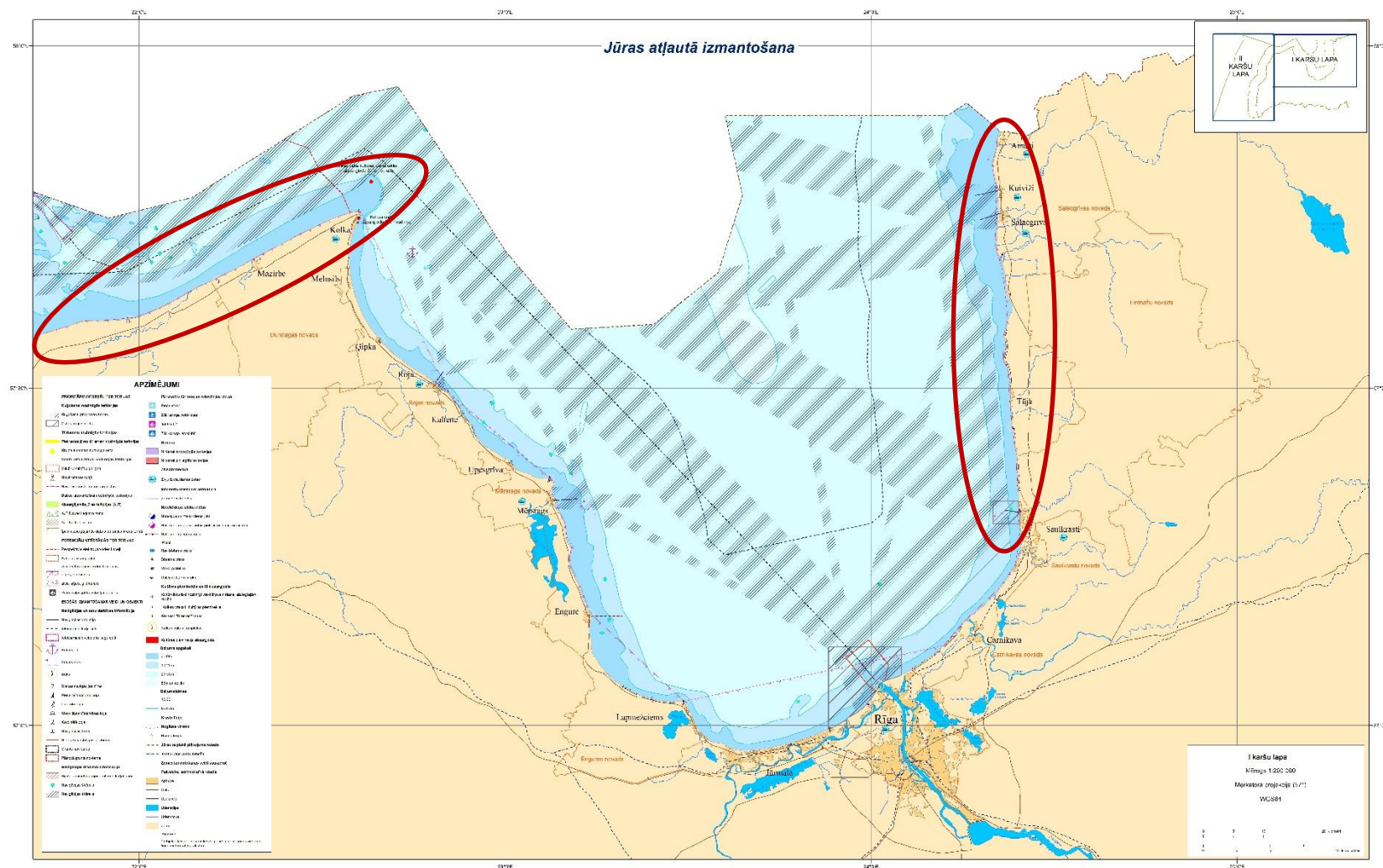

559

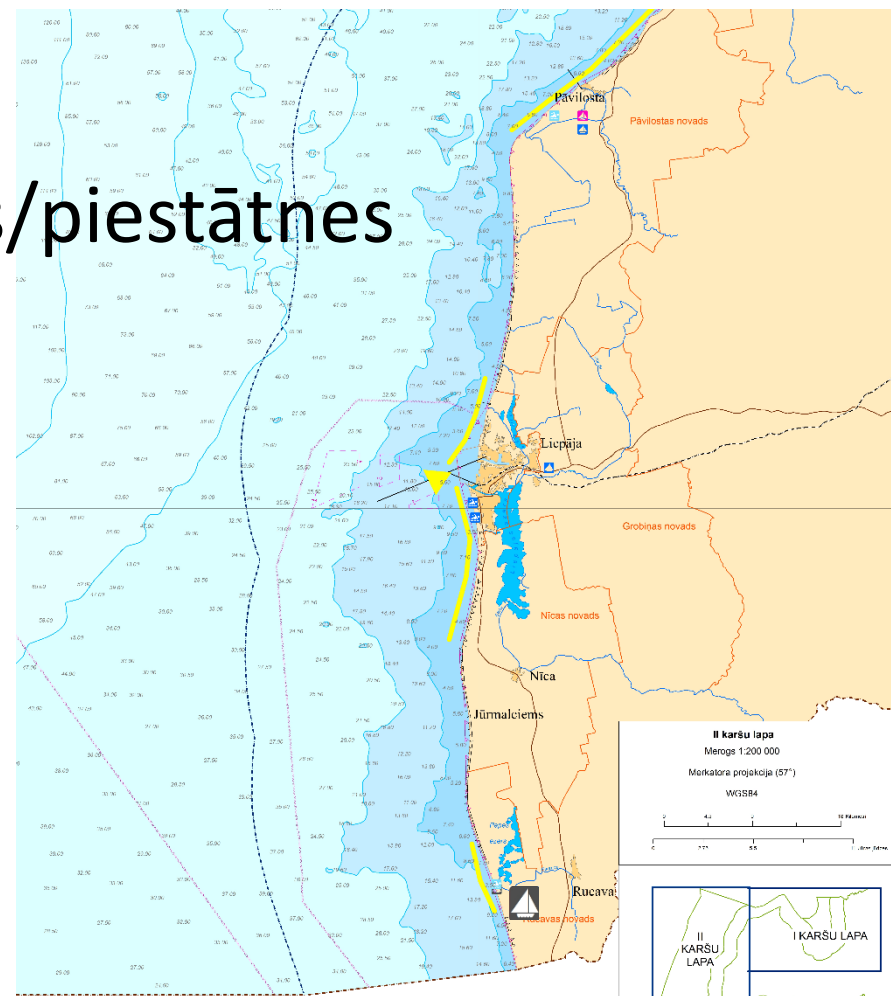
ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

eea
grants

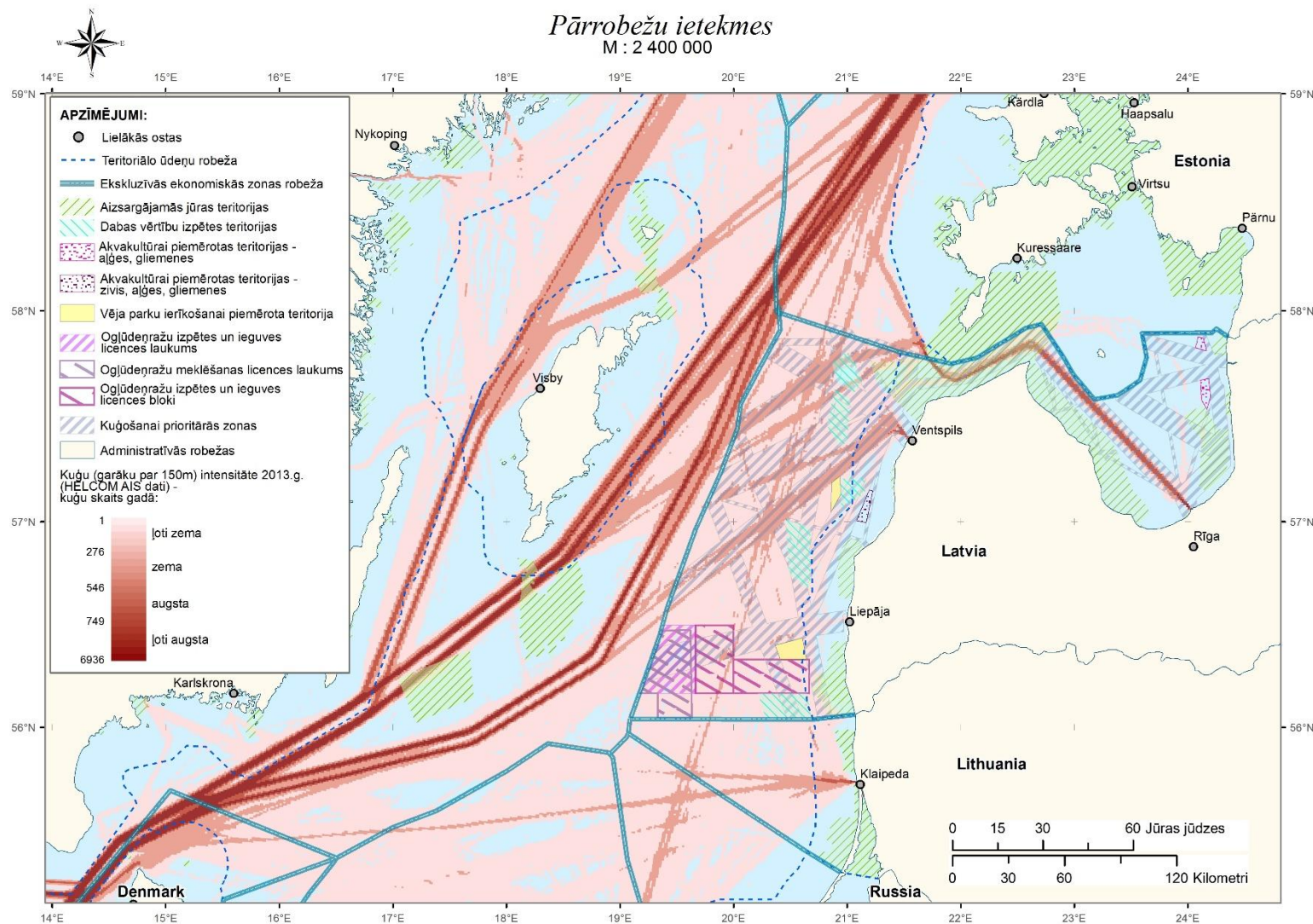

Tūrisma teritorijas

- Precizēti piekrastes posmi;
- Kolkas un Papes jahtu ostas/piestātnes

Pārrobežu konteksts

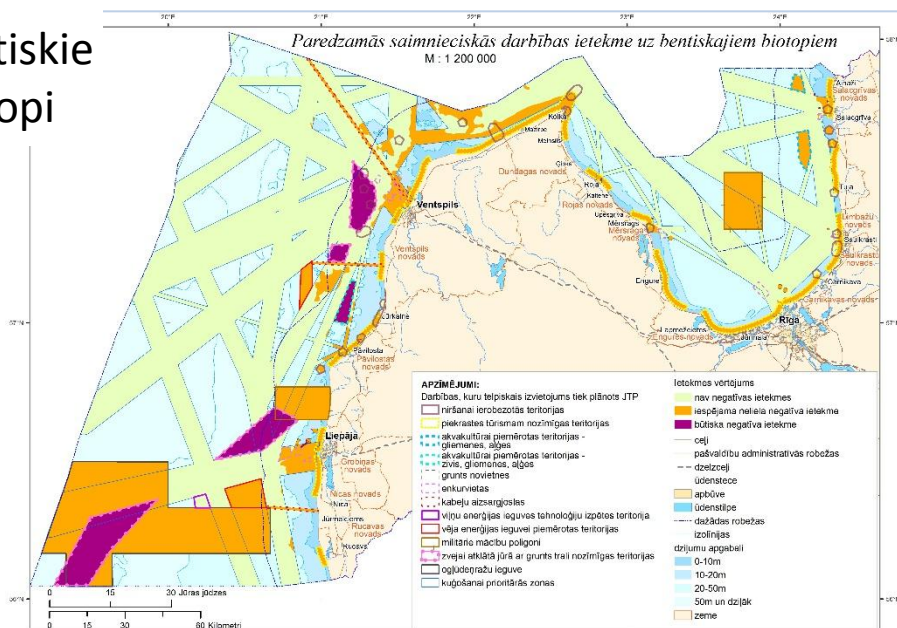

Vides pārskats

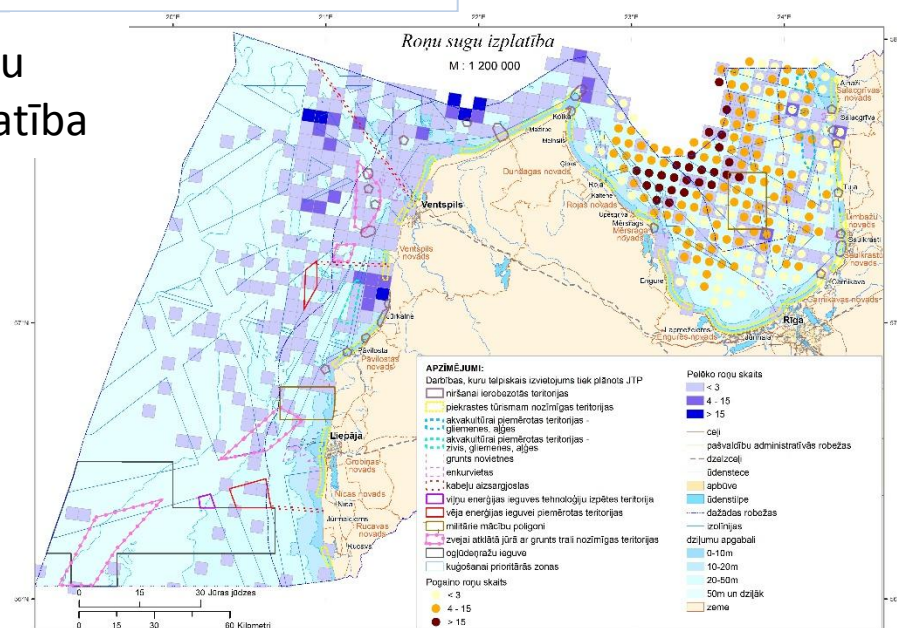
- Informācija papildināšana par esošo situāciju:
 - «Zilaļģu» fitoplanktona tendences;
 - Roņu populācijas izplatība;
 - Biotopu izplatība;
- Papildināti risinājumi, lai novērstu vai samazinātu ietekmi uz vidi
- Precizēta un papildināta būtisko ietekmju novērtēšana

Būtisko ietekmju novērtēšana

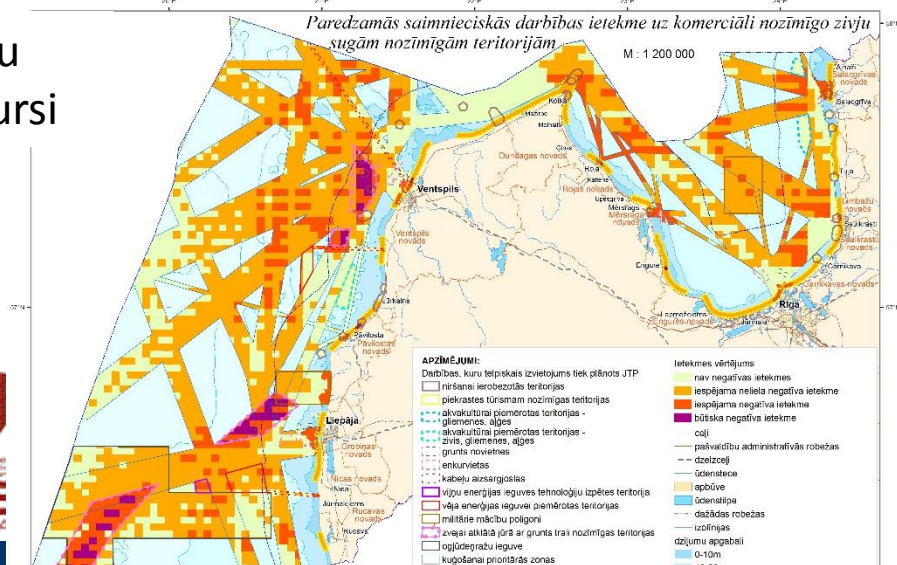
Bentiskie biotopi

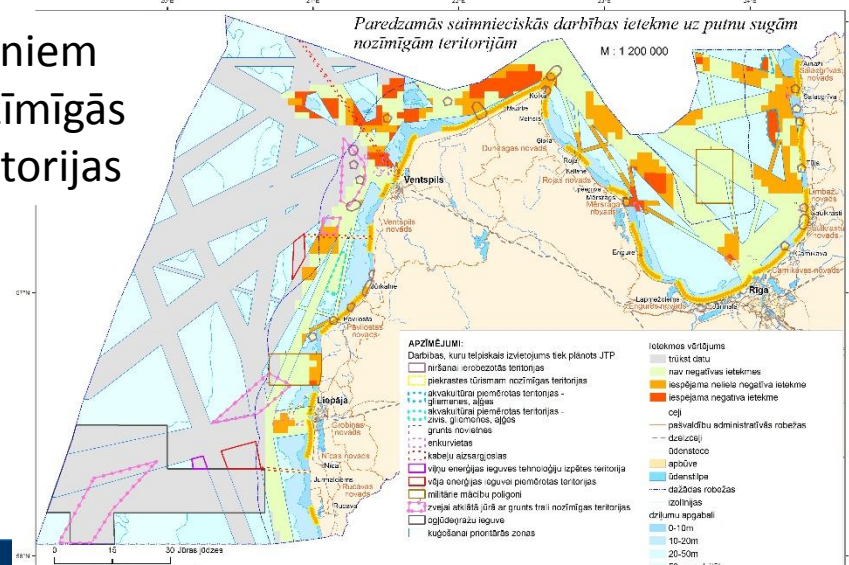
Roņu izplatība

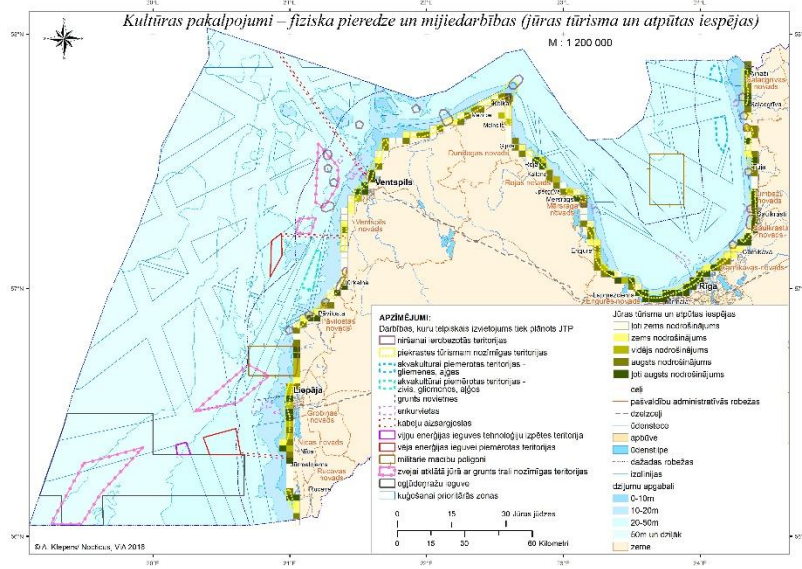
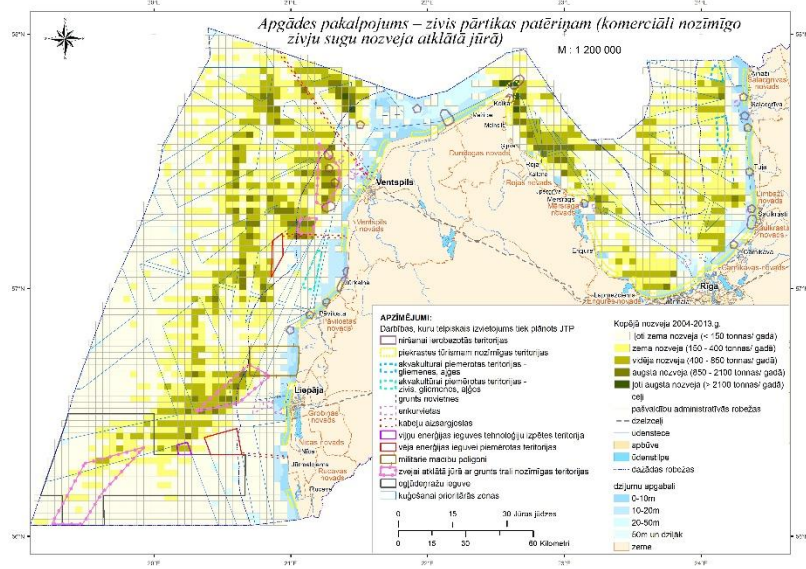
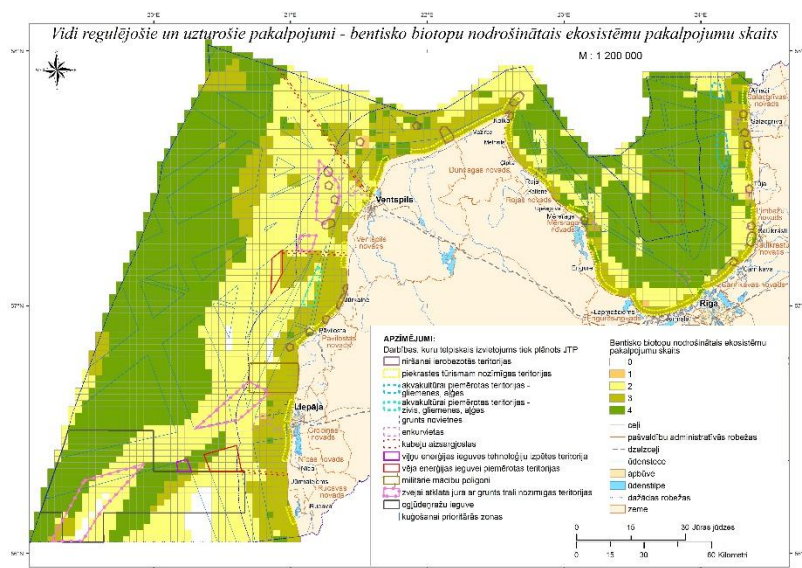
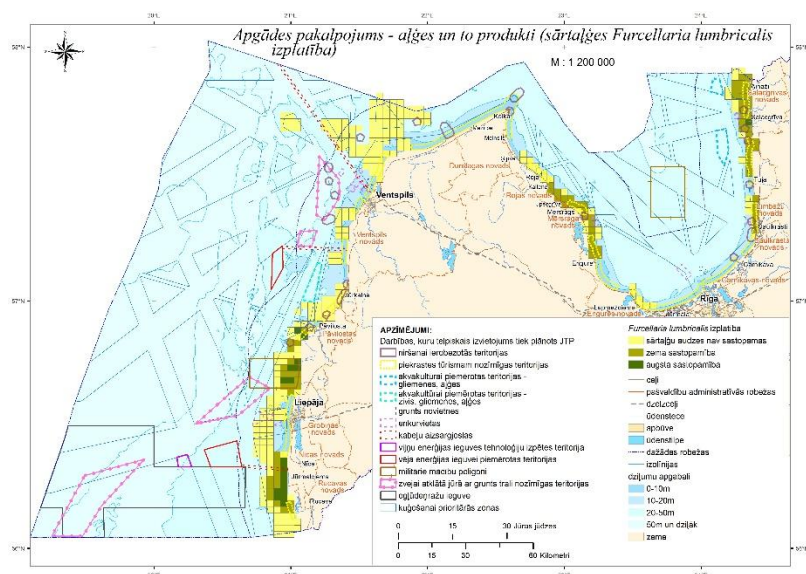

Zivju resursi

Putniem nozīmīgās teritorijas

Efektivitātes novērtēšana

Piedāvātas divas rādītāju kategorijas:

1. JTP pārvaldības jeb ieviešanas rādītāji

– mēra JTP izvirzīto uzdevumu izpildi

- *Uzmērīto kuģu ceļu platība, izsniegto licenču skaits, zinātnisko pētījumu skaits, veiksmīgo glābšanas operāciju skaits, «Zilā karoga» pludmaļu un jahtu ostu skaits*
- *Izveidota un regulāri aktualizēta Jūras datu informācijas sistēma utt.*

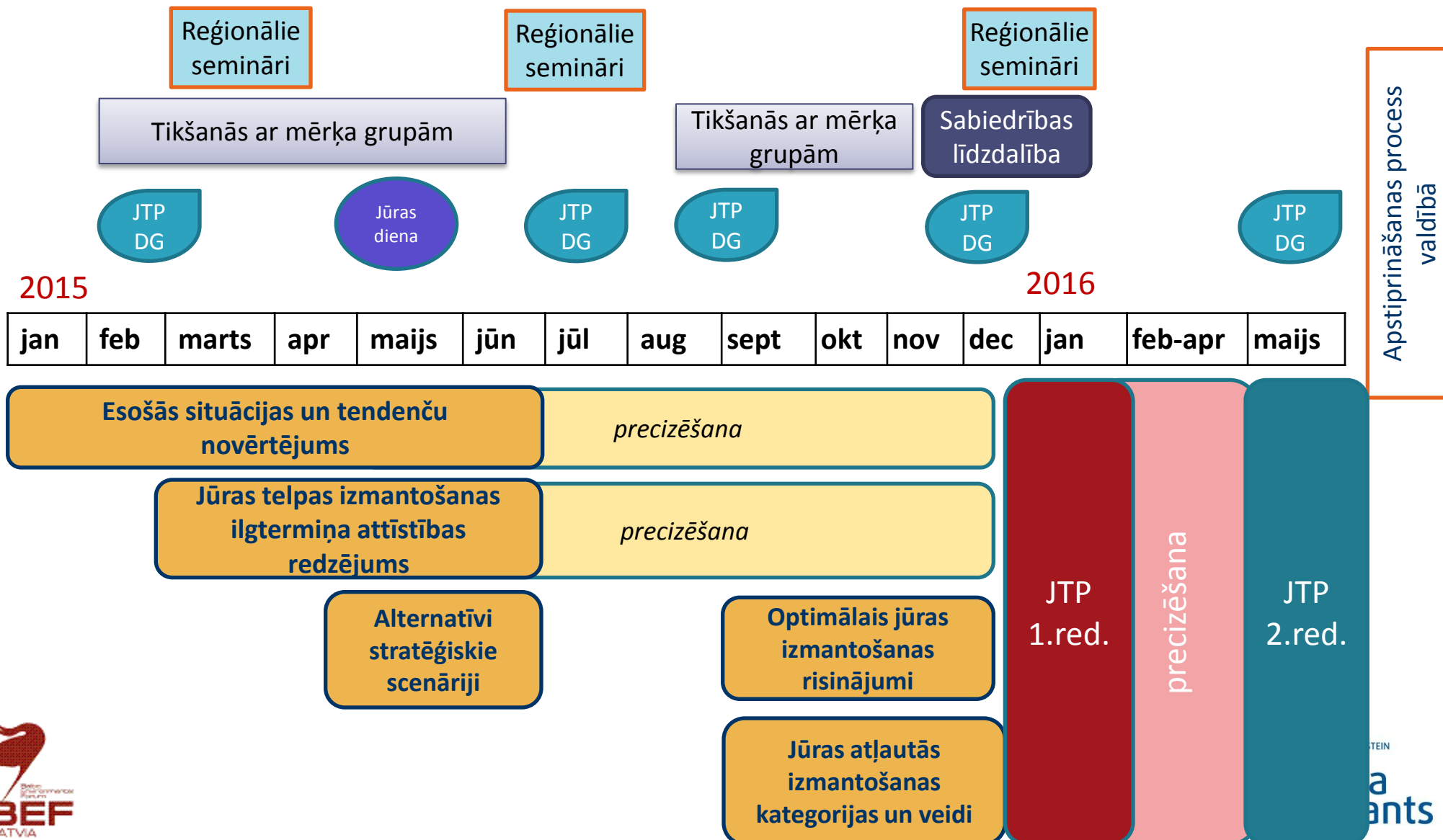
2. JTP ietekmju rādītāji

– liecina par JTP izvirzīto uzdevumu izpildes efektivitāti attiecībā uz plānojumā definētajiem mērķiem un prioritātēm:

- *Kuģu sadursmju skaits, Nozveja, saražotā enerģija, vides stāvoklis, nodarbinātība, tūristu pavadīto nakšu skaits utt.*

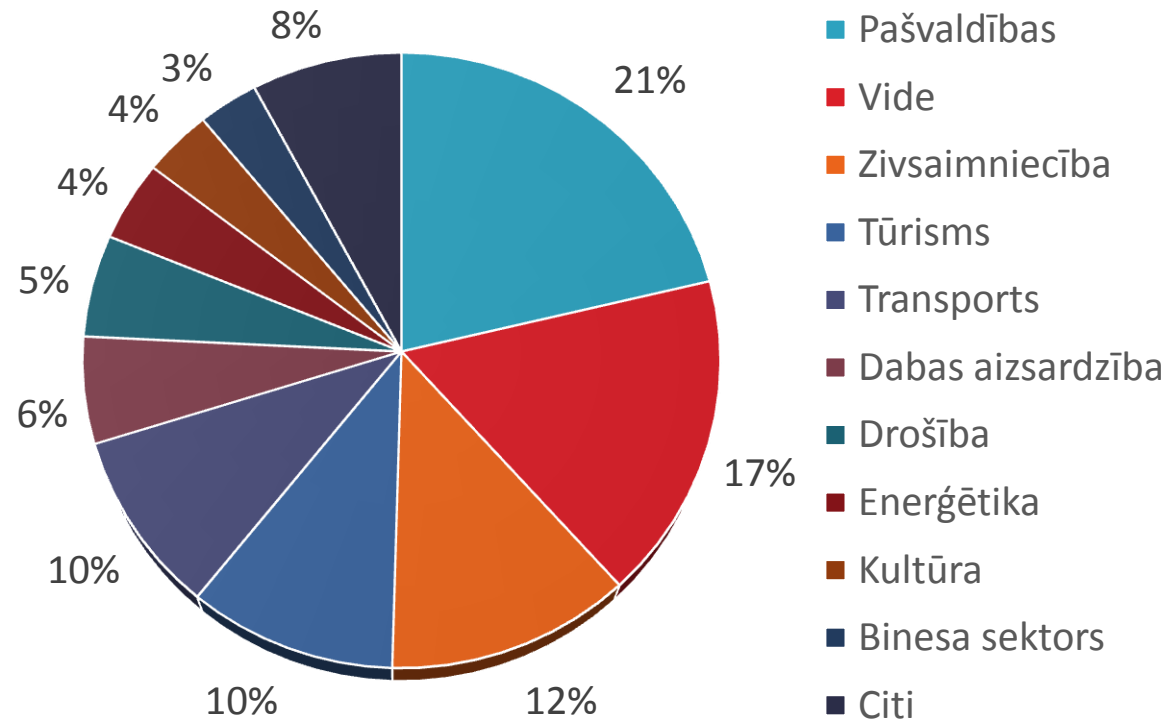
Rādītājiem noteiktas bāzes un mērķa vērtības

JTP izstrādes process

Sabiedrības līdzdalība

- 241 personas, neskaitot projekta ekspertus
- 385 dalībnieki
- 9 reģionālas sanāksmes un sabiedriskās apspriešanas
- Jūras diena un sabiedriskā apspriešana Rīga

www.jurasplanojums.net

jurasplanojums@gmail.com

kristina.veidemane@bef.lv

**JŪRAS
TELPISKAIS
PLĀNOJUMS**

PASŪTĪTĀJS:

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

IZPILDĪTĀJS:

APAKŠUZŅĒMĒJI:

Latvijas Hidroekoloģijas institūts

Latvijas Jūras administrācija

Piekastes pētniecības un
plānošanas institūts Lietuvā

Hendrikson & Ko

Vides, plānošanas
un konsultācijas
uzņēmums Igaunijā

